

מראי מקומות- שבועות ז'

דרבי, היינו אמרי' דבהעלם מקדש הי' מביא חטאת קבוע, ולא אמרי' דמתעסק הוא ונתמעט מקרבן חטאת. וא"כ, ע"כ צריכין לומר שיש איזה ציור של העלם מקדש שאינו נחשב מתעסק, ודלא כרעק"א.

(ד) **קרי רבא עלי' דרבי, דולה מים מבורות עמוקים-** הק' הריטב"א, מאי חשיבותא דרבי בהא, הא ג"ש הוא דדריש, ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו אא"כ קיבלה מרבו. ותי' "וי"ל, נהי דגמיר דבהמה בהמה לג"ש, לא גמיר לאי זה ענין, ורבי דלה מים מבורות עמוקים למדרשי' בהא". וכ' התוס' הרא"ש באו"א קצת, דרבי קיבל תיבות אלו, וטרח למצוא שתהא מופנה לג"ש.

(ה) **אימא בה למעוטי מקדש-** כ' הריטב"א שיש שרצו לפרש קו' הגמ' כדלעיל, דאולי במקדש יהי' חייב חטאת קבוע, ולא עולה ויורד. אלא שהק' ע"ז, א"כ מה תי' שכן בכרת בכמותה, האם משום שיש בה כרת יהי' נתמעט מהא דאי' בעלמא שיש חיוב חטאת על זדונו כרת. ולכן פי' דקו' הגמ' הוא שיהי' פטור לגמרי, כיון דעכשיו כבר דרשי' דאכילת קודש, שזדונו כרת, אין דינו בחטאת, אלא בעולה ויורד, א"כ מעתה י"ל דטמא שנכנס למקדש פטור לגמרי, כיון שאינו דומה לקודש, דאיסורו באכילה.

(ו) **שלש כריתות בשלמים למה, א' לכלל, וא' לפרט, וכו'-** הק' רש"י, למה אין נידונים בכלל ופרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט, שלמים אין, מידי אחרינא לא. ותי' משום דמרוחקין זה מזה, ולכן בכה"ג לא הוי כלל ופרט. וע' במצפה איתן שהביא מה שהעיר **הבאר שבע** על רש"י, דלכאוי' הקו' מעיקרא ליתא, דאיך שייך לצדד שיהי' שלמים, שהם קדשים קלים, חמירי טפי ממדי אחרינא, דקדשי קדשים הם, ויהי' הדין קרבן דוקא באכילת שלמים בטומאה, ולא בשאר קדשים. והביא המצפ"א מש"כ הברכת הזבח, דאי' בזבחים דה"א דקדשי קדשים מותרים לבעלי מום משום דמותרי לזר, כדמצינו במשה

(א) **אבל עולה ויורד ניתי, מידי דהוה אשמיצת קול ואביטוי שפתים-** תמה הפני יהושע, מה הי' הה"א של הגמ' לומר דאין שייך עולה ויורד בתרומה כיון שאין בה כרת, הרי עיקר פרשת עולה ויורד שייך בלאו גרידא, בשמיצת קול וביטוי שפתים. ותי' דמעיקרא הוי סבר דשמיצת קול וביטוי שפתים, אע"ג דלית בהו לא כרת ולא מיתה, אפ"ה חמירי טפי אפי' מתרומה דהוי באיסור מיתה, וכ"ש משאר חייבי לאוין, ומשום דכתי' באיסור שבועה "לא ינקה", ומהאי טעמא איכא מ"ד ביומא דיום כיפור ושעיר המשתלח מכפרים על כל עבירות חוץ מלא תשא. ומה דמסיק הגמ' דשפיר י"ל דתרומה חייב בעולה ויורד, היינו משום דשפיר יש לחייב גם תרומה בעולה ויורד, דעכ"פ שוה לשמיצת קול וביטוי שפתים בזה דלית בה כרת.

(ב) **אימא בה למעוטי מקדש-** העיר הרש"ש, למה נקט הגמ' מקדש ולא קדש. ואין לומר דבה לא משמע אלא למעט דבר א', דעדיין ק', מאי חזית למעוטי מקדש ולא קודש, ודוחק לומר דאין ממעטין קדש משום דהוי דומה לתרומה שהוא באכילה. וכ' דאולי נקט כאן בשיגרא דלישנא דלקמן בג"ש דרבי, דהתם הקו' ממקדש דוקא (ואה"נ, הקו' הוא גם אימא למעוטי קודש). וע"ע בפני יהושע וחתם סופר שהאריכו בזה.

(ג) **אימא בה למעוטי מקדש, דלא סגי לי' בקרבן עולה ויורד עד דמייתי קרבן קבוע-** ע' בשו"ת רעק"א (סי' ח' בשולי המכתב) שהעיר אהא דשייך קרבן עולה ויורד בהעלם מקדש בכלל, הרי לכאוי' העלם מקדש הוי מתעסק, שהרי אינו יודע כלל שהוא במקדש, וא"כ לכאוי' אין שייך בו חיוב עולה ויורד כלל. וכ' ליישב ע"פ דבריו שם, דבעצם גם מתעסק הוי מעשה עבירה בשוגג, אלא שיש פטור מקרבן חטאת. וא"כ, כל זה הוא רק לענין קרבן חטאת, אבל בקרבן עולה ויורד, אין פטור מיוחד למתעסק, ולכן הו"ל כשאר חטא בשוגג דחייב קרבן. אולם הק' המנחת ברוך (ט', ב') מהגמ' כאן, דמבואר דבלא הג"ש

ע"ז, מאי ס"ד לאפוקי ממשטות משמעותי, דנהי דהני תלת אשכחן בשום דוכתא דאיקרו נמי טומאה, מ"מ סתם טומאה האמורה בתורה לענין קרבן וכפרה היינו טומאת מקדש וקדשיו. וביאר דהי' ק' להגמ', איך שייך דכפרה של עבירות חמורות אלו הוא ע"י שער המשתלח, שהוא מעשה חוץ בעלמא, וטומאת מקדש וקדשיו יהי' נתכפר ע"י מעשה פנים, שהכניס דמיו לפניו ולפנים. ולכן הי' רוצה לדחוק דקרבן פנימי הוא על ג' עבירות אלו, וגם משום הכי יהי' שייך שהכפרה יהי' על מזיד בלא התראה. וע"ז תי' הגמ' דטומאות ולא כל טומאות, מה מצינו שחלק הכתוב מכלל כל טומאות, וכו', לומר דדוקא בטומאת מקדש וקדשיו הוא, וע"ש מה שהאריך בזה יותר.

(ז) **שלוש טומאות בשלמים למה, א' לכלל וא' לפרט, וכו' - הק' המשמרות הכהונה, מאחר דדריש כריתות לחודיהו וטומאות לחודיהו לפי הה"א דעכשיו, א"כ למה לי ב' טומאות לכלל ופרט, הא כבר נפק"ל מב' כריתות. ותי' דודאי לא סגי דלכתוב כריתות בלא טומאות, אפי' לפום ס"ד, ורק בטומאה שלישית, הוא דס"ד דלא צריך, כיון דשני כריתות סמיכי בפ' צו את אהרן, לכא' סגי בחדא טומאה דקרא קמא, וקרא בתרא עליה קאי, ודבר הלמד מענינו הוא.**

(ח) **או כי יגע, דבר נגיעה אין, דלאו בר נגיעה לא - פרש"י, שאינו מטמא בנגיעה אלא בבית הבליעה ע"י אכילה, וכו'. וע' באתון דאורייתא (כלל א', ד"ה והנה הספק) שחקר בהא דנבלת עוף טהור מטמא בבית הבליעה, האם זה מדין טומאת נגיעה, רק דהנגיעה צריך להיות דוקא בבית הבליעה, או דלמא אין זה טומאת נגיעה כלל, אלא דין מיוחד הוא דנטמא ע"י אכילה, ודין אחר הוא לגמרי. והביא רא' לזה מהגמ' כאן, דטומאת עוף טהור נתמעט מהא דכתי' או כי יגע. ואם הדין הוא דטמא בבית הבליעה מדין טומאת מגע, א"כ מה שייך למעטו מהא דכתי' או כי יגע, אע"כ דדין חדש הוא, דנעשה טמא ע"י האכילה. וע' באריכות בחקירה זו בקהלות יעקב (סי' ו'), ושם כ' להגדיר דאולי לעולם טמא טומאת מגע, אלא דצריך להיות שהי' בה כל גדרי אכילה, ואם אין בה כל גדרי אכילה, אינה מטמא טומאת מגע** [נאולי ע"ז יש ליישב ראיית האתון דאורייתא מסוגיין, דמה דנתמעט נבלת עוף טהור מהא דכתי' או כי יגע, היינו מטומאת מגע רגילה, דאין בה שום תנאים, אבל כל היכא דקיים בה כל התנאים של אכילה, אז שפיר הוי גדר של הטומאה טומאת מגע בית הבליעה, וצ"ע].

(א) **אי בשוגג, בר קרבן הוא - ע' בשו"ת חת"ס (י"ד קנ"ה, והובא כאן בחי' השלם) דהביא רא' מהשקלא וטריא של הגמ' כאן דמה דאמרי' דפחות מבין עשרים לאו בר עונש כרת הוא, אי"ז לענין חטאים רגילים. דא"כ, מהו**

רבנו. אולם כ' המצפ"א דאי"ז דבר מוסכם, דזה תלוי אם אמרי' דמשה רבנו הי' זר וחלק במלואים, או אם יש מנחה בכמה ומותר לזרים, אבל בלא"ה לא. ולכן הוא כ' דה"א דקדשים קלים חמירי הם משום דטעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, משא"כ בקדשי קרשים, ולכן שפיר אמרי' דגם לענין אכילתן בטומאה חמירי ג"כ.

(ז) **שלוש טומאות בשלמים למה, א' לכלל וא' לפרט, וכו' - הק' המשמרות הכהונה, מאחר דדריש כריתות לחודיהו וטומאות לחודיהו לפי הה"א דעכשיו, א"כ למה לי ב' טומאות לכלל ופרט, הא כבר נפק"ל מב' כריתות. ותי' דודאי לא סגי דלכתוב כריתות בלא טומאות, אפי' לפום ס"ד, ורק בטומאה שלישית, הוא דס"ד דלא צריך, כיון דשני כריתות סמיכי בפ' צו את אהרן, לכא' סגי בחדא טומאה דקרא קמא, וקרא בתרא עליה קאי, ודבר הלמד מענינו הוא.**

(ח) **או כי יגע, דבר נגיעה אין, דלאו בר נגיעה לא - פרש"י, שאינו מטמא בנגיעה אלא בבית הבליעה ע"י אכילה, וכו'. וע' באתון דאורייתא (כלל א', ד"ה והנה הספק) שחקר בהא דנבלת עוף טהור מטמא בבית הבליעה, האם זה מדין טומאת נגיעה, רק דהנגיעה צריך להיות דוקא בבית הבליעה, או דלמא אין זה טומאת נגיעה כלל, אלא דין מיוחד הוא דנטמא ע"י אכילה, ודין אחר הוא לגמרי. והביא רא' לזה מהגמ' כאן, דטומאת עוף טהור נתמעט מהא דכתי' או כי יגע. ואם הדין הוא דטמא בבית הבליעה מדין טומאת מגע, א"כ מה שייך למעטו מהא דכתי' או כי יגע, אע"כ דדין חדש הוא, דנעשה טמא ע"י האכילה. וע' באריכות בחקירה זו בקהלות יעקב (סי' ו'), ושם כ' להגדיר דאולי לעולם טמא טומאת מגע, אלא דצריך להיות שהי' בה כל גדרי אכילה, ואם אין בה כל גדרי אכילה, אינה מטמא טומאת מגע** [נאולי ע"ז יש ליישב ראיית האתון דאורייתא מסוגיין, דמה דנתמעט נבלת עוף טהור מהא דכתי' או כי יגע, היינו מטומאת מגע רגילה, דאין בה שום תנאים, אבל כל היכא דקיים בה כל התנאים של אכילה, אז שפיר הוי גדר של הטומאה טומאת מגע בית הבליעה, וצ"ע].

(ט) **יש לי בענין זה להביא שלש טומאות, טומאת ע"ז, וכו' - ע' בפני יהושע דהאריך לתמוה**

קו' הגמ' בר קרבן הוא, הרי שפיר י"ל
דהקרבן בא לכפר על מי שאינו בר כ', דאינו
בר קרבן, וע"ז בא הקרבן לכפר בשבילו,
דודאי יהי' בר עונש כשהגיע לגיל עשרים.
וא"כ, כ' החת"ס דצ"ל דמה שאמרו בחז"ל
דקודם שהוא בן כ' אינו בר עונשין, היינו
לענין חטאים שמחודשים לשעה, כמו עונשי
דור המדבר, וכו', אבל לענין עונשים על
חטאות התורה, אין שום חילוק בין קודם בן
כ' למעלה מבן כ'.